

ADVENDIAJA TEINE PÜHAPÄEV AD 2025

Hb 10:35–39 (Js 35:3–6; Lk 12:35–40)

35 Ärge siis heitke ära oma julgust, mis saab suure palga!

36 Teile läheb vaja kannatlikkust, et te Jumala tahtmist täites saaksite kätte töötuse.

37 «Sest veel ainult pisut, pisut, siis tuleb see, kes peab tulema, ega viivita.

38 Aga minu õige jääb usust elama, kui ta taganeb, siis ei ole minu hingel temast head meelt.»

39 Aga meie ei ole need, kes taganevad hukatuseks, vaid need, kes usuvad ja päästavad hinge.

Ärge nüüd mingil juhul heitke ära oma südikust, millel on suur tasu! Teil on ju vaja kindlameelsust, et kui olete teinud Jumala tahtmist, võiksite võtta vastu töötuse. Õige-õige pisut ju veel – see, kes on tulemas, tuleb ja ei viivita. Minu õige aga saab usust elama, ja kui ta peaks taganema, ei ole minu hingel temas hea meel. Meie aga ei ole hukatuseks taganejate, vaid hinge säästmiseks uskujate hulgast.

Sissejuhatus

Kirjas heebrealastele endas ei nimetata selle kirjutajat. Traditsiooniliselt on autoriks peetud apostel Paulust, kuid juba varakult on olnud neid, kes on selles kahelnud. Tänapäeval jäetakse Heebrea kirja autorlus lahtiseks, sageli seostatakse seda siiski Pauluse või tema koolkonnaga. Pauluse kõrval on kirja autoriks peetud ka näiteks Rooma Clemensit¹, Barnabast, evangelist Luukast, Apollost ja teisi. On üsna tõenäoline, et kiri pärineb esimese sajandi kuuekümnendate aastate esimesest poolest, s.t on kirjutatud enne Jeruusalemma templi hävitamist aastal 70. On ka autoreid, kes seostavad Heebrea kirja keiser Domitianuse valitsemisajal (89–96) aset leidnud kristlaste tagakiusamisega.

Heebrea kirja eesmärgiks näib olevat taganemise või ükskõiksusse langemise ohus olevate kristlaste manitsemine ja julgustamine², tõenäoliselt olukorras, kus kas varasemalt kogetud või parajasti toimuv tagakiusamine on teravalt tõstatanud küsimuse kristliku usu juurde jäämise ja sellest tunnistuse andmise mõttekusest. Üheks väljapääsuks tagakiusamisest näib olevat olnud [vähemalt väliselt] tagasi pöördumine vanatestamentliku usu ja praktika juurde.

¹ Seda võivad nii kinnitada kui ümber lükata Clemensi 1. kirjas sisalduvad otsesed või kaudsed Heebrea kirja tsitaadid, nt XXXVI peatükis.

² Vennad, ma kutsun teid üles, võtke heaks see julgustussõna! (Hb 13:22)

Kiri heebrealastele astub taolisele mõtteviisile jõuliselt vastu, näidates, et Vana Testament, iseäranis selle rituaalne praktika, oli vaid Kristuses teostunud lunastuse eelpilt ja ettekuulutus ning on sestpeale määratud lakkama. Kristus on tõeline ülempreester ning ainus ohver ja vahemees Jumala ja inimeste vahel – Temast loobumine ning vana usu ja vanade ohvrite juurde tagasi pöördumine tähendaks Kristuse jalge alla tallamist ja uuesti risti löömist ning kujutaks endast hukatuslikku viga, pattu, millele ei ole lepitust, kuna ainus võimalik Lepitaja on tagasi lükatud (Hb 6:4–6; 10:29).

Kristus ületab kõik, nii prohvetid (Hb 1:1–3), inglid (Hb 1:5–2:18) kui ka Moosese (Hb 3:1–6), samuti kõik Vana Testamendi ohvrid (Hb 4–9), Ta pole mitte Aaroni soost või mõnest muust inimlikust suguvõsast preester, vaid sarnaselt Melkisedekile, kes on Tema eelkuju, ilma alguse ja otsata (Hb 7:3). Kristus on muutumatu, «seesama eile ja täna ja igavesti» (Hb 13), ning Tema lunastus- ja lepitusohver on lõplik: «Sest üheainsa ohvriga on Ta teinud pühitsetavad jäädavalt täiuslikuks.» (Hb 10:14)

Kristus on Jumala viimane sõna inimkonnale, Temas on kõik alguse saanud ja Temas viiakse kõik lõpule: «Jumal, kes muiste palju kordi ja mitmel viisil rääkis esivanematele prohvetite kaudu, on nüüd päevade lõpul meile rääkinud Poja kaudu, kelle Ta on seadnud kõigi asjade pärijaks, kelle läbi Ta on ka maailmad teinud, kes, olles Tema kirkuse kiirgus ja Tema olemuse kuju ning kandes kõiksust oma väe sõnaga, on pärast seda, kui Ta oli täide viinud pattudest puhastamise, istunud Ausuuruse paremale käele kõrgeimas taevas ning saanud ülemaks inglitest, kuivõrd Ta on pärinud neist ülevama nime.» (Hb 1:1–4)

Kristust kujutatakse Heebrea kirjas ka eeskujuna ja julgustusena eriti neile, keda taga kiusatakse või kes on sattunud mõne muu kiusatuse küüsi: Ta on olnud kõiges kiusatud nagu meiega ning just seetõttu suudab Ta inimesi mõista, neile andestada ja neid aidata (Hb 4:15).

Kiri heebrealastele seostab kristlaseks olemise ja kristliku usu praktiseerimine nii isiklikus usus kindlaks jäämise kui ka ühise tunnistusega ja koguduse osadusega, kelle kooskäimisi ei tohi unarusse jätta (Hb 10:25). Kristlikus koguduses nähakse uut Jumala rahvast, Uue Lepingu rahvast, kes on puhastatud Kristuse vere piserdamisega ning kelle ühtekuuluvus ületab nii aja kui ruumi, kaasa arvatud tagakiusamised ja surma. Neile, kes usus kindlaks jäävad ja kannatusteski ei tagane, töötatakse rahu, mida on igatsenud ja mille poole on püüelnud kõigi aegade vagad, kellest paljusid tuuakse ka kristlastele kindlameelse usu eeskujuks (Hb 11).

Need, kes on kuulekad ja jäävad ustavaks, võivad teada, et «rahu Jumal, kes igavese lepingu verega on surnuist üles toonud lammaste suure Karjase, meie Issanda Jeesuse», valmistab neid «kõiges heas tegema Tema tahtmist» ja saadab korda, «mis on Tema silmis meelepärane» (Hb 13:20j).

Kiri heebrealastele on nii teoloogiline kui kirjanduslik meistriteos, mida ei tohi mingil juhul taandada vaid heebrea päritolu lugejaile mõeldud apologetiliseks või pelgalt Vana Testamendi kommentaariks mõeldud kirjutiseks, vaid mille keskseks sõnumiks on tunnistus Kristuse ainulaadsest ja täiuslikust ohvrast, mille kaudu on kõigile neile, kes Temasse usuvad ja Talle ustavaks jäävad, avatud ligipääs «Siioni mäe juurde ja elava Jumala linna, taevase Jeruusalemma juurde» (Hb 12:22).

Keelelisi märkuseid

Ärge...heitke ära – μὴ ἀποβάλητε – sõna ἀποβάλλω tähendab «ära heitma», «ära viskama». Originaalis kasutatav tingiv kõneviis ei tähista siinkohal mitte tehtava võimalikkust, vaid täielikku lubamatust: mitte mingil juhul ei tohiks see teoks saada.

Julgust – τὴν παρρησίαν – sõna παρρησία koosneb sõnadest πᾶς – «iga», «kõik» – ja ῥέω – «rääkima», «kõnelema» – ning tähistab eeskätt julgust kõnelda, kõhklematult ja söakalt tõest tunnistust anda.

Kannatlikkust – ὑπομονής – sõna ὑπομονή tähendab «püsivus», «kindlameelsus», «vastupidavus».

Täites – ποιήσαντες – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».³

Viivita – sõna χρονίζω tähendab «viivitama», ka «hilinema».

Usust – ἐκ πίστεως – sõna πίστις – «usk», «usaldus», «veendumus», ka «usaldusväärsus» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Ei ole...head meelt – οὐκ εὐδοκεῖ – sõna εὐδοκέω tähendab «[kellestki/millestki] heameelt tundma», «[kedagi/midagi] eelistama».

Hingel – ἡ ψυχὴ – sõna ψυχή tähendab eeskätt «hing», samuti «elujõud», ka «elu».

Hukatuseks – εἰς ἀπώλειαν – sõna ἀπώλεια – «hukatus», «häving» – tuleneb verbist ἀπόλλυμι – «hävitama», «purustama», «ära kaotama», «tapma», «hukkama», ka «laostama».

Päästavad – εἰς περιποίησιν – sõna περιποίησις tähendab «säätmine», «säilitamine».

³ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või: «Meie oleme Tema poeem...»

Sisuline analüüs

Heebrea kirja kümnes peatükk algab meeldetuletusega, et kuna «Moosese Seadus on vaid tulevaste hüvede vari, mitte nende hüvede täiskuju, siis see ei või mitte kunagi teha täiuslikuks neid, kes tulevad Jumala ette igal aastal nendesamade ohvritega, mida nad alatasa ohverdavad» (Hb 10:1). See, kes toob pattude andeksandmise ning tõelise ja jääva pühitsuse, on Kristus, kes, «ohverdanud üheainsa ohvri pattude eest, on jäädavalt istunud Jumala paremale käele» (Hb 10:12), tehes «üheainsa ohvriga... pühitsetavad jäädavalt täiuslikuks» (Hb 10:14).

Pärast seda «ei ole vaja enam mingit ohvrit pattude eest» (Hb 10:18) – see on ühtaegu julgustus ja äärmiselt tõsine hoiatus: «Meil on siis Jeesuse vere varal julgus sisse minna kõige pühamasse paika – selle tee on ta avanud meile uue ja elavana vahevaiba, see on oma ihu kaudu.» (Hb 10:19j), ent tõsi on ka see, et «kui me tahtlikult teeme pattu pärast seda, kui oleme õppinud tundma tõde, siis ei ole enam ohvrit pattude eest, vaid ainult mingi hirmus kohtu ootamine ja äge tuli, mis neelab vastased» (Hb 10:26j).

Hoiatus on seda karmim, et nuhtlus, mis järgneb Kristusest taganemisele, on palju rängem kui karistus Moosese Seaduse vastu eksimise eest: «Kui keegi hülgab Moosese Seaduse, siis peab ta ilma armuheitmiseta surema kahe või kolme tunnistaja sõna peale. Kui palju rängema nuhtluse väärib siis teie arvates see, kes Jumala Poega on jalgadega tallanud ega ole pühaks pidanud lepingu verd, millega ta on pühitsetud, ja kes on teotanud armu Vaimu?» (Hb 10:28j) Inimese kohta, kes salgab ära tema eest surnud Jumala Poja ja teotab Tema lepinguverd, võib öelda Rooma kirja sõnadega, et ta on «Jumala tõe vahetanud vale vastu» (Rm 1:25) ning juba «saanud kätte paratamatu palga oma eksimuse eest» (Rm 1:27).

Heebrea kirja adressaadiks on ühelt poolt loiduse, teisalt aga tagakiusamise ohu tõttu maailmaga mugandumise ohus olevad kristlased, kellele on vaja meelde tuletada nende kunagist tarmukust, kindlameelsust ja südidust ning keda kirja autor peab vajalikuks julgustada selles kõiges lõpuni vastu pidama: «Tuletage meelde endisi päevi, mil teie, olles valgustatud, pidite taluma rohket võitlust kannatustes! Te olete ju koos vangidega kannatanud ja rõõmuga talunud oma vara riisumist, teades, et teil endal on parem ja jäädav varandus. Ärge siis heitke ära oma julgust, mis saab suure palga!» (Hb 10:32.34j)

Julgus või söakus, millest siin kõneldakse, tähistab spetsiifiliselt julgust kõnelda, aga mitte niivõrd rääkimise, kuivõrd [oma usust] tunnistuse andmise ning [tõe ja oma veendumuste eest] kartuseta välja astumise ja seismise tähenduses. Seejuures tuleb tähele panna, et seda sõna – παρρησία – kasutatakse Heebrea kirjas eeskätt Jumalale liginemisest kõneldes: «Läki siis julgusega armu aujärje ette, et me halastust saaksime ja armu abiks leiaksime parajal ajal!» (Hb 4:16); «Meil on siis Jeesuse vere varal julgus sisse minna kõige pühamasse paika.» (Hb 10:19)

Just sellest, Kristuse ohvrivertest võrsuvast julgusest kasvab välja söakus Kristusest kuni vereni tunnistust anda, kusjuures mitte ainult sõnadega, vaid eeskätt laitmatu eluga: «Võtke siis eeskujuks Teda, kes on kannatanud niisugust patuste vaenu enese vastu, et te ei väsiks ega teie hing ei nõrkeks. Teie ei ole veel vereni vastu pannud patu vastu võideldes!» (Hb 12:3j)

Julgusega peab kaasnema kannatlikkus – või nagu sõna ὑπομονή oleks siinkohal parem tõlkida, kindlameelsus, püsivus ja vastupidavus –, mis ei lase muutuda loiuks⁴ ning hoiab araks minemise eest, mida võib põhjustada tagakiusamine: «Nii võime julgesti öelda: «Issand on minu abimees, minul ei ole midagi karta, mida võib teha mulle inimene?»» (Hb 13:6) Seejuures on oluline meeles pidada, et püsivus ja kindlameelsus, mida kristlastelt oodatakse, ei seisne mitte ainult oma veendumuste tunnistamises, vaid veelgi enam oma tõekspidamiste tõeks elamises: «...et te Jumala tahtmist täites saaksite kätte töötuse.» (Hb 10:36)

Palk või tasu, mille toob julgus Kristuses, on Kristus ise, kes on ennast patuste puhastamiseks ja pühitsemiseks ning neile igavese elu andmiseks ohverdanud. See ei ole palk ega tasu meie teenete eest, vaid «palk», mille Tema on oma lunastatuile kätte võitnud: «Vaata, Issand on kuulutanud maa ääreni: Öelge Siioni tütrele: Vaata, su pääste tuleb! Näe, Temaga koos on Ta palk ja Tema ees on Ta töötasu.» (Js 62:11)

Nii seisneb Jumala tahte tegemine, mille krooniks on osasaamine Tema töötustest, eeskätt usus Kristusesse ja sellest võrsuvast õigusest, mille puhul on oluline meeles pidada, et meie «usu alustaja ja täidesaatja» (Hb 12:2) on Kristus, ning see tähendab, et ilma Temata ei ole võimalik õigesti uskuda ega Jumalale meelepärane olla – rääkimata sellest, et keegi oleks Jumalale meelepärane Kristusest taganedes: «Minu õige jääb usust elama, kui ta taganeb, siis ei ole minu hingel temast head meelt.» (Hb 10:38)

Siin on tegemist parafrasiga Habakuki prohvetikuulutusest: «Kui ta viibib, siis oota teda, sest ta tuleb kindlasti ega kõhkle. Vaata, kes on isemeelne, selle hing ei ole siiras ta sees; aga õige elab oma usust.» (Hab 2:3j) Heebrea kirjas on prohvetikuulutuse teine osa tõstetud ettepoole ning see, kes on on tulemas ega viivita või kõhkle, samastatud Kristusega, kes tuleb «päästma neid, kes Teda ootavad» (Hb 9:28). Nii ei ole tegemist mitte hirmutava, vaid kõigist hoiatustest hoolimata julgustava sõnumiga.

Võib-olla on Heebrea kirja autor saanud siinkohal lisaks Habakuki raamatule inspiratsiooni ka prohvet Jesajalt, kes üsna samal kombel hoiatab ja julgustab: «Issand, Sinu käsi on tõstetud kõrgele, aga nad ei näe seda. Nähku nad siis Su püha viha rahva pärast ja häbenegu! Jah, neelaku neid tuli kui Sinu vaenlasi! Tule, mu rahvas, mine oma kambritesse ja sule ukсед enese tagant, peitu üürikeseks ajaks, kuni raev möödub.» (Js 26:11.20)

⁴ Vrd Hb 6:11j: «Me ihkame aga, et igaüks teist osutaks sedasama agarust lootuse kinnitamiseks kuni lõpuni, et te ei jääks loiuks, vaid võtaksite eeskujuks neid, kes pärivad töötused usu ja pika meelega tõttu.»

Väljend «üürikeseks ajaks» kattub *Septuaginta* tõlkes sõnasõnalt Heebrea kirja tekstiga, mis on eesti keeles antud edasi sõnadega «ainult pisut, pisut»: μικρόν ὅσον ὅσον. Jesaja manitseb neid, keda ähvardab Jumala kohus, üürikeseks ajaks Tema peagi saabuva raevu eest peitu pugema, andes ühtlasi lootust, et see raev kestab vaid õige pisut aega, ning Heebrea kiri julgustab Issanda tulemist kindlameelselt ootama, samal ajal tungivalt hoiatades, et need, kellele on mõeldud Kristuse ohvri läbi saavutatud pääste, Temast ei taganeks ja ennast seeläbi hukatusse ei paiskaks.

See, millele toetudes on võimalik vastu pidada ning ustavaks ja Jumalale meelepäraseks jääda, on usk, kusjuures usk ise on toetumine, usaldumine – Jumalale, kes on ustav ning kes tahab, et «kõik inimesed pääseksid ja tuleksid tõe tundmisele» (1Tm 2:4). See, et «ilma usuta on võimatu olla meelepärane» (Hb 11:6), ei tähenda, nagu oleks usk teene, mille varal pälvida Jumala heameelt, vaid see tähendab, et pääsemine langenud inimest paratamatult ähvardavast hukatusest ning tõeline ja igavene elu on võimalik üksnes Jumalale toetudes – Kristuse ohvrivere läbi Temaga lepitatuna ja ühendatuna. Usk ei ole mitte teene Jumala ees, vaid Tema armu alandlik vastuvõtmine.

Elu, mille Jumal neile, kes Temasse usuvad, kingib, on midagi palju enam kui üksnes praeguse elu [lõputu] jätkumine. Õigupoolest tulekski tõlkida mitte «õige jääb usust elama», vaid «õige saab usust elama» – originaalis kasutatav tuleviku ajavorm viitab siin sellele, et tõeline elu seisab alles ees, ning kontekst ütleb, et see tõeline elu on võimalik üksnes Kristuses.⁵

Kui kogu kõnealune kirjalõik on üsna karmisõnaline, eriti alguse poole, siis selle lõpul kõlab lootustandev kinnitus: «Aga meie ei ole need, kes taganevad hukatuseks, vaid need, kes usuvad ja päästavad hinge.» (Hb 10:39) Tegemist on justkui väepealiku julgustusega lahingusse minevatele sõduritele või treeneri motivatsioonikõnega enne otsustavat jõukatsumist: me saame hakkama, me ei löö araks ega hukku, vaid me peame vastu ja säästame oma hinge, isegi siis, kui peaksime vereni tunnistust andma – eriti siis, kui peame vereni tunnistust andma, nagu paljud nendest, kellest kõneleb Heebrea kirja järgmine, usukangelastele pühendatud üheteistkümnes peatükk.

Meie julguse, meie söakuse palk on suur – selleks on Kristus ise, uue lepingu Vahemees, kelle piserdamisveri «kõneleb paremini Aabeli verest» (Hb 12:24), s.t katab kinni kõik patud esimesest vennatapust alates. Kui me sellest osa saame – kui me tõepoolest saame kätte Jumala töotuse, oma hingede pääste, mis viimselt ongi Tema tahtmine –, siis on Jumalal meist hea meel ja me võime tõeliselt elada.

⁵ Sarnaselt apostel Pauluse kinnitusele: «Mulle on elamine Kristus.» (Fl 1:21) ja manitsusele: «Kui te nüüd koos Kristusega olete üles äratatud, siis otsige seda, mis on ülal, kus Kristus istub Jumala paremal käel; mõtelge sellele, mis on ülal, mitte sellele, mis on maa peal, sest te olete surnud ja teie elu on koos Kristusega Jumalas.» (Kl 3:1–3)

Jutluseks

Advendiaja teise pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Sinu Kuningas tuleb kirkuses». Kirikukäsiraamat rõhutab ühelt poolt Jumala töotustel rajanevat lootust ja rõõmu, teisalt aga Jumala rahva kohustust oodata Kristuse taastulekut kannatlikult võideldes.

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 35:3–6) julgustav prohvetikuulutus Jumala rahvast ees ootavast päästest ja õnnelikust tulevikust. Pole vaja karta, sest Jumal ise tuleb ja päästab oma rahva, kingib pimedale nägemise ja kurtidele kuulmise ning teeb kõrbe veerohkeks ja viljakandvaks maaks.

Teise lugemisaasta Evangeelium (Lk 12:35-40) kutsub ühelt poolt Issanda tulemiseks valmistuma ja valvel olema, teisalt aga seda tulemist igatsedes ootama. Epistel lisab sellele julgustuse mitte tüdineda, mitte väsida, mitte taganeda ega käega lüüa, vaid usus kannatlikud olla ning Kristusest kindlameelselt tunnistust anda.

Epistlile jutlustades tuleks hoiduda usust teene tegemise eest, kuna usk on eeskätt usaldus, toetumine Jumalale ja Tema selle vastuvõtmine, mida Ta meile oma armus kingib – eeskätt on selleks Kristuses teostunud lunastus, pattudest puhastamine ja pühitsus, mis teeb meid Jumala ees õigeks ja meelepäraseks. Kuna Epistli keskmel on Kristuse naasmine sellena, kes tuleb neid, kes Teda ootavad, päästma ning neile tõelist ja igavest elu kinkima, siis peaks ka jutluses keskenduma eeskätt sellele – mis ei tähenda, nagu tuleks iga hinna eest vältida jõuluootuse mainimist. Vastupidi: jõuludki on Jumala kingitus selleks, et Tema Poja inimesekssaamist pühitsedes saaksime uut jõudu, julgustust ja lootust usus kindlaks jääda ja sellest söakalt tunnistust anda.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Heebrea kiri on mõeldud kristlastele, kelle usku ohustab ühelt poolt tagakiusamine, teisalt aga ahvatlus maailmaga muganduda, loiuks muutuda ja viimaks Kristusest tunnistuse andmise asemel Temast taganeda. Selles osas ei ole paari tuhande aasta jooksul kuigi palju muutunud: ka meid ähvardavad samad ohud. Aga samamoodi kehtivad meie puhul Jumala töötused ning seesama kinnitus, mida kuulsime tänases Epistlis: kui me jääme kindlaks, kui me ei kaota julgust, siis ootab meid ees imeline, ülisuur tasu – hingeõndsus ja igavene elu.
2. Muidugi ei ole see mitte meie, vaid Jumala enda «tasu», mille on meile kätte võitnud Kristus oma ristiohvri läbi: Tema vere varal on meil julgus astuda Jumala ette, minna sisse kõige pühamasse paika (vrd Hb 10:19); see on Tema õigus, mis teeb meid Jumalale meelepäraseks; Tema on meie ainus, tõeline ja igavene elu. Kui me

jääme Temasse, siis on Jumalal meist hea meel ning siis ei kuulu me mitte nende hulka, kes taganevad hukatuseks, vaid nende hulka, kes usuvad ja päästavad oma hinge.

3. Just selleks on Jumal läkitanud oma ainusündinud Poja – just seda me tähistame ka peagi Tema inimesekssaamist pühitsedes. Jumal julgustab meid mitmel erineval viisil⁶, ja nii on ka peatsed jõulud kinnituseks sellest, kui väga Ta meist hoolib ja kui väga Ta tahab, et tuleksime tõe tundmisele ja pääseksime. Me võime olla kindlad, et nii, nagu Kristus tuli esimesel korral kogu maailma Päästjana, nii tuleb Ta aegade lõpul tagasi selleks, et päästa need, kes Teda ootavad. Millal see sünnib, seda me ei tea, kuna «Inimese Poeg tuleb tunnil, mil te ei arvagi» (Lk 12:40), ent me teame, et see sünnib, sest nii on Ta ise töötanud. Meil ei ole vaja karta, me võime olla julged, sest me teame, et Tema ise tuleb ja päästab meid (vrd Js 35:4).

⁶ «Jumal, kes muiste palju kordi ja mitmel viisil rääkis esivanematele prohvetite kaudu, on nüüd päevade lõpul meile rääkinud Poja kaudu.» (Hb 1:1j)